

Suwałki, 16 maja 2017 r.

POP.0720.12 .2017

**Informacja z konsultacji społecznych dotyczących projektu Programu Integracji
Społecznej i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych
w Suwałkach na lata 2017-2021**

Projekt Programu Integracji Społecznej i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Suwałkach na lata 2017-2021 został poddany konsultacjom społecznym wśród organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego na terenie Miasta Suwałki w sprawie dotyczącej przedmiotu konsultacji oraz z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego.

Konsultacje wśród organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego na terenie Miasta Suwałki trwały **od 12 do 27 kwietnia 2017 r.** Konsultacje z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego odbyły się **25 kwietnia 2017 roku** na posiedzeniu Rady.

Projekt Programu wraz z formularzem zgłaszania opinii został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem bip.um.suwalki.pl, na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suwałkach www.um.suwalki.pl oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Suwałkach.

W wyznaczonym terminie złożono ogółem 50 propozycji zmian do projektu Programu. Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego zgłosiła 32 propozycje zmian.

Wyniki konsultacji, zawierające zgłoszone propozycje zmian wraz ze stanowiskiem Prezydenta Miasta Suwałk w sprawie ich przyjęcia lub odrzucenia - w załączeniu.

PREZYDENT
Czesław Benkiewicz

Wyniki konsultacji z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego i organizacjami pozarządowymi projektu Programu Integracji Społecznej i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Suwałkach na lata 2017-2021

Organizacja zgłaszająca - Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego

Lp.	Opinie i uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji		Uzasadnienie do wprowadzenia zmian	Stanowisko Prezydenta Miasta Suwałk - uzasadnienie
	dotychczasowy zapis:	proponowana zmiana zapisu lub treść nowego zapisu:		
1.	Strona tytułowa	Wyrzucić ikony symbolizujące niepełnosprawnych	Brakuje ikon symbolizujących inne rodzaje niepełnosprawności	Propozycja odrzucona. Jest to powszechnie stosowany symbol niepełnosprawności, również przez instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych, np. PFRON.
2.	s. 6 W mieście Suwałki w/g danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności sytuacja przedstawia się następująco:	W mieście Suwałki wg danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności sytuacja przedstawia się następująco:	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.
3.	s. 6 Niepokojącą tendencję wzrostową wśród dzieci wykazują choroby całościowych zaburzeń rozwojowych. Liczbę dzieci autystycznych w mieście szacuje się na ok. 40.	Niepokojącą tendencję wzrostową wśród dzieci wykazują choroby całościowych zaburzeń rozwojowych. Liczbę dzieci autystycznych z orzeczeniem w mieście szacuje się na ok. 40.	Uściślenie.	Propozycja przyjęta.
4.	s. 5-6 3) lekki stopień niepełnosprawności – zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do	3) lekki stopień niepełnosprawności – zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.

	<p>wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne</p>	<p>wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne</p>		
5.	<p>s.7 Wśród osób zliczonych do jednego z stopni niepełnosprawności ok. 28% to osoby orzekane po raz pierwszy, możemy zatem mówić o wzroście osób niepełnosprawnych w naszym mieście.</p>	<p>Wśród osób zaliczonych do jednego z stopni niepełnosprawności ok. 28% to osoby orzekane po raz pierwszy, możemy zatem mówić o wzroście osób niepełnosprawnych w naszym mieście.</p>	Błąd literowy.	Propozycja przyjęta.
6.	<p>s. 7 Liczba osób niepełnosprawnych w naszym mieście zwiększa się z roku na rok, co w najbliższej przyszłości skutkować będzie także zwiększeniem nakładów finansowych na wsparcie i pomoc tej grupie osób, z uwagi na cel jakiemu służy orzecznictwo poza rentowe:</p>	<p>nych stron niepełnosprawnych w naszym mieście zwiększa się z roku na rok, co w najbliższej przyszłości skutkować będzie także zwiększeniem nakładów finansowych na wsparcie i pomoc tej grupie osób, z uwagi na cel jakiemu służy orzecznictwo pozarentowe:</p>	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.
7.	<p>s. 12 Stowarzyszenie na swojej bazie lokalowej utworzyło trzy mieszkania treningowe</p>	<p>Stowarzyszenie utworzyło trzy mieszkania treningowe (5 miejsc) przygotowujące osoby</p>	Stwierdzenie stanu faktycznego, baza należy do Miasta Suwałki.	Propozycja przyjęta.

	(5 miejsc) przygotowujące osoby niepełnosprawne pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępujące pobyt w placówce instytucjonalnej. Z treningu umiejętności usamodzielnienia skorzystały 22 osoby.	niepełnosprawne pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępujące pobyt w placówce instytucjonalnej. Z treningu umiejętności usamodzielnienia skorzystały 22 osoby.		
8.	s. 12 Z treningu umiejętności usamodzielnienia skorzystały 22 osoby. Brak okresu, w czasie którego osoby skorzystały.	Uzupełnić o okres czasu, w którym osoby skorzystały.	Uzupełnienie.	Propozycja przyjęta. W 2015 roku z treningu umiejętności usamodzielnienia skorzystały 22 osoby.
9.	s. 13 Ośrodki wsparcia prowadzą głównie jednostki samorządu terytorialnego tylko jeden jest prowadzony przez Stowarzyszenie „Aktywni Tak Samo” w Suwałkach, któremu Miasto Suwałki zleciło realizację zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej.	Ośrodki wsparcia prowadzą głównie jednostki samorządu terytorialnego tylko jeden jest prowadzony przez organizację pozarządową, któremu Miasto Suwałki zleciło realizację zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej do 2017 roku.	Prowadzącym Ośrodek jest organizacja pozarządowa wyłaniana w drodze konkursu.	Propozycja częściowo przyjęta, wprowadza się zapis: Ośrodki wsparcia prowadzą głównie jednostki samorządu terytorialnego tylko jeden jest prowadzony przez Stowarzyszenie „Aktywni Tak Samo” w Suwałkach, któremu Miasto Suwałki zleciło realizację zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej w drodze otwartego konkursu ofert.
10.	s. 13 Na terenie miasta funkcjonują 2 Kluby Seniora, w 3 punktach miasta dysponujące 30 miejscami.	Na terenie miasta funkcjonują 2 Kluby Seniora, w 2 punktach miasta dysponujące 30 miejscami.	Poprawka liczbowa.	Propozycja przyjęta.
11.	s. 14 Najwięcej mieszkańców przebywa w domach dla osób przewlekle somatycznie chorych, a następnie w dps dla osób przewlekle psychicznie	Najwięcej mieszkańców przebywa w domach dla osób przewlekle somatycznie chorych, a następnie w dps dla osób przewlekle	Błąd literowy.	Propozycja przyjęta.

	chorych, w których okres oczekiwania jest dość długi.	psychicznie chorych, w których okres oczekiwania jest dość długi.		
12.	s. 14 Zauważamy spadek osób umieszczanych w dps, który wynika ze spadku umieralności pensjonariuszy oraz wysokiej jakości usług opiekuńczych, a w konsekwencji coraz dłuższego okresu oczekiwania (powyżej 12 miesięcy).	Zauważamy spadek liczby osób umieszczanych w dps, który wynika ze spadku umieralności pensjonariuszy oraz wysokiej jakości usług opiekuńczych, a w konsekwencji coraz dłuższego okresu oczekiwania (powyżej 12 miesięcy).	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.
13.	s. 14 - Hospicjum stacjonarne - 14 miejsc, które zapewnia całościową opiekę nad pacjentem chorującym na nieuleczalne, nie poddające się leczeniu przyczynowemu, postępującej choroby	- Hospicjum stacjonarne - 14 miejsc, które zapewnia całościową opiekę nad pacjentem chorującym na nieuleczalne, nie poddające się leczeniu przyczynowemu, postępujące choroby	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.
14.	s. 14 Opieka ma na celu zapobieganiu i uśmierzaniu bólu i innych objawów somatycznych, łagodzenie cierpień psychicznych, duchowych i socjalnych.	Opieka ma na celu zapobieganie i uśmierzanie bólu i innych objawów somatycznych, łagodzenie cierpień psychicznych, duchowych i socjalnych.	Poprawki językowe.	Propozycja przyjęta.
15.	s. 14 Świadczenia opieki paliatywnej obejmują również wspomaganie rodziny chorych w czasie trwania choroby jak i w okresie osierocenia; - domowa opieka paliatywna przeznaczona w 90% dla pacjentów w terminalnym okresie choroby nowotworowej.	Domowa opieka paliatywna przeznaczona w 90% dla pacjentów w terminalnym okresie choroby nowotworowej.	Stwierdzenie stanu faktycznego.	Propozycja przyjęta.

16.	s. 14 Celem rehabilitacji jest umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym.	Celem rehabilitacji jest umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.
17.	s. 15 Największym zainteresowaniem wśród osób niepełnosprawnych cieszą się turnusy rehabilitacyjne, jednak największą potrzebą i priorytetem w podejmowaniu działań jest dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, które wspomagają rehabilitację leczniczą.	Największym zainteresowaniem wśród osób niepełnosprawnych cieszą się turnusy rehabilitacyjne, jednak największą potrzebą i priorytetem w podejmowaniu działań jest dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, które wspomagają rehabilitację leczniczą.	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.
18.	s. 15 W procesie tym szczególna rola przypada organizacjom pozarządowym, które przy wsparciu środków PFRON oraz samorządu miejskiego aktywnie realizują zadania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych.	W procesie tym szczególna rola przypada organizacjom pozarządowym, które przy wsparciu środków PFRON, samorządu miejskiego oraz innych źródeł finansowania aktywnie realizują zadania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych.	Uściślenie.	Propozycja przyjęta.
19.	s. 16 Projekt kierowany jest głównie do osób niepełnosprawnych do 18 r. życia, kontynuujących naukę na poziomie wyższym, będących w wieku aktywności zawodowej, lub aktywnych zawodowo pomimo	Projekt kierowany jest głównie do osób niepełnosprawnych do 18 r. życia, kontynuujących naukę na poziomie wyższym, będących w wieku aktywności zawodowej, lub aktywnych zawodowo pomimo wieku	Poprawka interpunkcyjna.	Propozycja przyjęta.

	wieku emerytalnego w ramach, którego realizowano następujące działania: (...)	emerytalnego, w ramach którego realizowano następujące działania: (...)		
20.	s. 16 W efekcie uczestnicy podejmują prace społecznie-użyteczne, lub inne zatrudnienie.	W efekcie uczestnicy podejmują prace społecznie użyteczne, lub inne zatrudnienie.	Poprawka redakcyjna.	Propozycja przyjęta.
21.	s. 17 Powstał w wyniku partnerskich z Miastem Suwałki projektów: „Edukacja + praca = sukces” i „Stworzenie i wsparcie funkcjonowania ZAZ w Lipniaku” w ramach POKL 2007-2013.	Powstał w wyniku projektów partnerskich realizowanych przez Powiat Suwalski z Miastem Suwałki: „Edukacja + praca = sukces” i „Stworzenie i wsparcie funkcjonowania ZAZ w Lipniaku” w ramach POKL 2007-2013.	Uściślenie.	Propozycja przyjęta.
22.	s. 19 Na terenie naszego miasta działa około 40 organizacji i stowarzyszeń w zakresie pomocy społecznej, w tym działających na rzecz osób niepełnosprawnych.	Na terenie naszego miasta działa około 40 organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej, w tym działających na rzecz osób niepełnosprawnych.	Poprawka merytoryczna.	Propozycja przyjęta.
23.	s. 19 Partnerska współpraca władz samorządowych z organizacjami pożytku publicznego w istotny sposób wzbogaca miejską ofertę usług dla tych grup mieszkańców.	Partnerska współpraca władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi w istotny sposób wzbogaca miejską ofertę usług dla tych grup mieszkańców.	Poprawka merytoryczna.	Propozycja przyjęta.
24.	s. 19 7) Dom Pomocy Społecznej „Kalina”- 195 miejsc;	7) Dom Pomocy Społecznej „Kalina”- 195 miejsc;	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.

25.	s. 19 9) Kluby Seniora – 30 miejsc;	9) Kluby Seniora;	Uściślenie, do Klubów Seniora uczęszcza więcej osób.	Propozycja przyjęta.
26.	s. 20 22) Przedsiębiorcy i inne podmioty zatrudniające osoby niepełnosprawne;	22) Przedsiębiorcy i pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne;	Poprawka redakcyjna.	Propozycja odrzucona. Przedsiębiorcy są pracodawcami, pierwotny zapis był poprawny.
27.	s. 20 23) Organizacje, stowarzyszenia i fundacje baza danych znajduje się na stronach internetowych www.um.suwalki.pl , www.mopr.suwalki.pl .	23) Organizacje pozarządowe.	Poprawka redakcyjna.	Propozycja przyjęta.
28.	s. 23 Kierunek 1 Brak celu szczegółowego W celu szczegółowym 3 Kierunek 1	Dodanie działania „Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w jednostkach samorządu terytorialnego oraz w instytucjach podległych.”	Dodanie tego działania pozwoli na większy udział niepełnosprawnych w rynku pracy.	Propozycja odrzucona. Zapis zawiera się w działaniu 2 „Promowanie zatrudnienia subsydiowanego wśród pracodawców - tworzenie i przystosowywanie stanowisk pracy osobom niepełnosprawnym na otwartym rynku pracy”.
29.	s. 23 Kierunek 2 Realizacja Programów na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych (m.in. Program Aktywizacji i Integracji, „Aktywny Samorząd”, i inne w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy	Realizacja Programów na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych (m.in. Program Aktywizacji i Integracji, „Aktywny Samorząd”, i inne w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy)	Poprawka interpunkcyjna.	Propozycja przyjęta.

30.	s. 25 Kierunek 3 Liczba dostosowanych stron internetowych do osób niepełnosprawnych/liczba informacji zamieszczanych	Liczba dostosowanych stron internetowych, zgodnie z Krajowymi Ramami Interoperacyjności	Wynika to z konieczności dostosowania stron internetowych do najnowszych wymogów.	Propozycja odrzucona. Podmioty prowadzące strony internetowe powinny wiedzieć o najnowszych wymogach. Może też tak być, że za jakiś czas nie tylko Krajowe Ramy Interoperacyjności będą określały inne nowsze wymogi w tym zakresie.
31.	s. 28 Realizacja programu powinna przyczynia się w dalszym ciągu do pełniejszego zaspokajania potrzeb, rozszerzenia oferty oparcia społecznego i zawodowego osobom niepełnosprawnym i ich integracji oraz inicjowania przedsięwzięć do pokonywania barier uniemożliwiających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społeczno - gospodarczym.	Realizacja programu powinna przyczyniać się w dalszym ciągu do pełniejszego zaspokajania potrzeb, rozszerzenia oferty oparcia społecznego i zawodowego osobom niepełnosprawnym i ich integracji oraz inicjowania przedsięwzięć do pokonywania barier uniemożliwiających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społeczno-gospodarczym.	Poprawka językowa.	Propozycja przyjęta.
32.	s. 28 Podstawy prawne 1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; 2. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; 3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; 4. Ustawa z dnia 19	1. Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 roku; 2. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego; 3. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz	Uzupełnienie i właściwa kolejność aktów prawnych.	Propozycja odrzucona. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy powinny być wymienione jako pierwsze z uwagi na fakt, iż zgodnie z art.

	<p>sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego; 5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym; 6. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”; 7. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych; 8. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016 – 2025; 9. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016 – 2020; 10. Inne akty prawne regulujące kwestię osób niepełnosprawnych.</p>	<p>zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; 4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; 5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym; 6. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych; 7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; 8. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; 9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”; 10. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016 – 2020; 11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016–2025; 12. Inne akty prawne regulujące kwestię osób niepełnosprawnych.</p>		<p>35a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych to na PCPR i PUP nałożony jest obowiązek opracowania i realizacji niniejszego programu. Pozostałe podstawy prawne mogą być wymienione zgodnie z propozycją Rady.</p>
--	--	--	--	--

Organizacja zgłaszająca – Stowarzyszenie dla Rozwoju w Suwałkach

Lp.	Dotychczasowy zapis:	Proponowana zmiana zapisu lub treść nowego zapisu:	Uzasadnienie wprowadzenia zmian	Stanowisko Prezydenta Miasta Suwałk - uzasadnienie
-----	----------------------	--	---------------------------------	--

1.	str. 16 - W 2016 r. zajęciach opartych na realizacji indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego uczestniczyły 62 osoby, w tym 8 osób niepełnosprawnych stopniu lekkim. Po zakończeniu realizacji programów 6 osób podjęło zatrudnienie.	str. 16 - W 2016 r. zajęciach opartych na realizacji indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego uczestniczyły 62 osoby, w tym 11 osób niepełnosprawnych stopniu lekkim. Po zakończeniu realizacji programów 11 osób podjęło zatrudnienie, w tym 3 osoby niepełnosprawne w stopniu lekkim.	Dotychczasowy zapis wprowadzał w błąd. Prawidłowe zapisy powinny brzmieć tak jak w zaproponowanych poprawkach. Tym bardziej, że w drugim zdaniu nie wiadomo, czy to osoby niepełnosprawne czy nie.	Propozycja przyjęta.
----	---	---	--	----------------------

Organizacja zgłaszająca – Podlaskie Stowarzyszenie Terapeutów

Lp.	Dotychczasowy zapis:	Proponowana zmiana zapisu lub treść nowego zapisu:	Uzasadnienie wprowadzenia zmian	Stanowisko Prezydenta Miasta Suwałk - uzasadnienie
1.	Brak aktualnych danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych na terenie miasta Suwałki. Dane ujęte w tabeli na stronie 4 nie są adekwatne do stanu obecnego i należy je bezwzględnie aktualizować. Uwaga ta dotyczy w zasadzie całego dokumentu	Proponujemy wdrożenie systemowych rozwiązań w postaci np. programu komputerowego, który byłby udostępniony dla wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się jakąkolwiek rejestracją osób niepełnosprawnych, w tym orzecznictwem o potrzebie kształcenia specjalnego (np. MOPR, poradnie psychologiczno-	Brak aktualnych danych o licznie osób niepełnosprawnych na terenie miasta Suwałki wpływa bezpośrednio na jakość, ilość i zasadność proponowanych działań, zmian i wsparcia. Może okazać się, że niektóre zaplanowane działania nie są adekwatne do faktycznych potrzeb osób niepełnosprawnych.	Propozycja odrzucona. Ujęto dane dostępne w ramach Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. Innych danych brak. Zgłaszający nie wskazuje źródła aktualnych danych. Propozycja nie do przyjęcia - upowszechnianie danych wrażliwych sprzeczne z ustawą o ochronie danych osobowych. Narusza zasadę wolności i prywatności. Miejski Ośrodek

		pedagogiczne, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekana o Niepełnosprawności itp.). Aplikacja taka stanowiłaby świetne narzędzie do diagnozowania i bieżącej analizy ilości osób z niepełnosprawnościami a przy tym nie wymagałaby dużego nakładu pracy i czasu osób zajmujących się statystyką osób niepełnosprawnych w mieście Suwałki.		Pomocy Rodzinie w Suwałkach dysponuje dostępem do Elektronicznego Krajowego Systemu Monitorowania Orzekanych Osób o Niepełnosprawności, obejmującym przetwarzanie danych, o których mowa w art. 6d ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.
2.	<i>Pod względem rodzaju niepełnosprawności, najwięcej osób bezrobotnych posiada dysfunkcję narządu ruchu (39,5%), kolejna grupa to osoby chore psychicznie (19,7%).</i>	Czy podane dane faktycznie dotyczą osób psychicznie chorych czy też osób z niepełnosprawnością intelektualną. Proponowana zmiana: <i>Pod względem rodzaju niepełnosprawności, najwięcej osób bezrobotnych posiada dysfunkcję narządu ruchu (39,5%), kolejna grupa to osoby niepełnosprawne intelektualnie (19,7%)</i>	Jest zasadnicza różnica pomiędzy osobą chorą psychicznie a osobą niepełnosprawną intelektualnie, stąd też należy doprecyzować i skorygować zapisy.	Propozycja odrzucona. Terminologia oparta na Sprawozdaniu o rynku pracy – MPiPS-01, które zawiera określenie „chore psychicznie”.
3.	<i>Bariery ograniczające zatrudnienie osób niepełnosprawnych wynikają z sytuacji na rynku pracy, przede wszystkim bezrobocia i niższego od ogółu społeczeństwa poziomu wykształcenia, a często</i>	Proponowana zmiana: <i>Bariery ograniczające zatrudnienie osób niepełnosprawnych wynikają m.in. z sytuacji na rynku pracy, przede</i>	Niewystarczająca analiza sytuacji osób niepełnosprawnych, faktyczną przyczyną takiego stanu rzeczy jest ograniczenie dostępu do edukacji, brak wsparcia osób niepełnosprawnych	Propozycja odrzucona. W dalszej części tekstu zawarta jest kwestia świadomości pracodawców. Niezrozumiały jest zapis braku dostępu do szeroko

	<i>także braku motywacji do podejmowania działań na rzecz poprawy własnej sytuacji.</i>	<i>wszystkim bezrobocia. Brak dostępu do szeroko rozumianej edukacji powoduje niższy od ogółu społeczeństwa poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych. Poważną barierą skutecznie ograniczającą zatrudnienie osób niepełnosprawnych jest bardzo niska świadomość pracodawców o możliwościach i korzyściach wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych.</i>	<i>np. poprzez asystenta os. niepełnosprawnej, brak systemowych rozwiązań np. w postaci Centrum osób niepełnosprawnych, w którym każda osoba otrzymałaby kompleksowe wsparcie informacyjne, edukacyjne i inne zgodnie z potrzebami a dotyczące bezpośrednio osób niepełnosprawnych.</i>	<i>rozumianej edukacji.</i>
4.	Tabela str. 5 – na ile podane dane są wiarygodne? Czy zostały uwzględnione osoby ze szkół prowadzonych przez Podlaskie Stowarzyszenie Terapeutów, tj. Niepubliczna Terapeutyczna Szkoła Podstawowa „Bajka” z oddziałami przedszkolnymi oraz Niepubliczne Terapeutyczne Gimnazjum „PROLOG”.	Zmiana danych w tabeli – aktualizacja danych	Brak wszystkich aktualnych danych o liczbie osób niepełnosprawnych na terenie miasta Suwałki wpływa bezpośrednio na jakość, ilość i zasadność proponowanych działań, zmian i wsparcia. Może okazać się, że niektóre zaplanowane działania nie są adekwatne do faktycznych potrzeb osób niepełnosprawnych.	Propozycja odrzucona. Dane wiarygodne wynikają z pisma WOWiS z dn. 11.01.2017 r. znak: 0.4424.28.2.2017 informacja dotyczy szkół publicznych i niepublicznych, w których uczą się dzieci zakwalifikowane do specjalnego kształcenia.
5.	1.3. Przyczyny niepełnosprawności Przeciętny człowiek, tzw. pełnosprawny, funkcjonuje na normalnym poziomie, ustalonym przez	1.3. Przyczyny niepełnosprawności Przeciętny człowiek, tzw. pełnosprawny, funkcjonuje na poziomie, ustalonym przez przyjęte normy	Zmiana niweluje negatywne odczucia w kontekście osób niepełnosprawnych.	Propozycja przyjęta.

	przyjęte normy lub standardy zdrowotne oraz przyjęte w danym społeczeństwie formy zachowania się.	lub standardy zdrowotne oraz przyjęte w danym społeczeństwie formy zachowania się.		
6.	Tabela na stronie nr 6 1. Upośledzenie umysłowe	Tabela na stronie nr 6 1. Niepełnosprawność intelektualna w stopniu ...	Niewłaściwa terminologia, która jest już nieaktualna	Propozycja odrzucona. Być może nieaktualna w języku potocznym, ale zgodna z § 32 ust.2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2015 r. poz. 1110), w którym to symbol przyczyny niepełnosprawności oznaczony został „01-U – upośledzenie umysłowe”
7.	Tabela na stronie nr 7 Brak informacji i danych o liczbie orzeczeń ze spektrum autyzmu, w tym Zespole Aspergera	Tabela na stronie nr 7 Uzupełnienie informacji i danych o liczbie orzeczeń ze spektrum autyzmu, w tym Zespole Aspergera	Brak aktualnych danych wpływa bezpośrednio na jakość, ilość i zasadność proponowanych działań, zmian i wsparcia.	Propozycja odrzucona. Tabela na str. 7 dotyczy rodzajów orzeczeń, które są zgodne z art. 3 i 4a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Informacja o liczbie orzeczeń z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji

				werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia zawarta jest w tabeli na str. 6 w pkt 12 „całościowe zaburzenia rozwojowe” o symbolu 12- C. Wskazane jednostki chorobowe mieszczą się w tym zakresie.
8.	Str. 7 - z powyższego zestawienia wynika, że w 2016 r. w porównaniu do lat poprzednich nastąpił wzrost orzeczeń o umiarkowanym i lekkim stopniu niepełnosprawności. Wśród osób zliczonych do jednego z stopni niepełnosprawności ok. 28% to osoby orzekane po raz pierwszy, możemy zatem mówić o wzroście osób niepełnosprawnych w naszym mieście. Jest to wynikiem starzenia się społeczeństwa, niepokojącego wzrostu zachorowań na choroby nowotworowe i choroby psychiczne.	Str. 7 - z powyższego zestawienia wynika, że w 2016 r. w porównaniu do lat poprzednich nastąpił wzrost orzeczeń o umiarkowanym i lekkim stopniu niepełnosprawności. Wśród osób zaliczonych do jednego z stopni niepełnosprawności ok. 28% to osoby orzekane po raz pierwszy, możemy zatem mówić o wzroście osób niepełnosprawnych w naszym mieście. Jest to wynikiem starzenia się społeczeństwa, niepokojącego wzrostu zachorowań na choroby nowotworowe i choroby psychiczne, tj. - należy podać przykłady lub zmienić terminologię jeżeli uwzględniono	Niewłaściwa terminologia, która jest już nieaktualna	Propozycja odrzucona. Można dodać tj. schizofrenia, choroba dwubiegunowa, depresje, ale bezzasadnie wkraczamy w konkretne jednostki chorobowe, które stanowiły podstawę do wydania określonego orzeczenia. Terminologia zgodna z art. 3 i 4a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i § 2 cytowanego wyżej rozporządzenia.

		np. spektrum autyzmu.		
9.	Str. 9 Obecnie osoby niepełnosprawne starają się być aktywne, mają coraz większe szanse rozwoju oraz normalnego życia wśród ludzi zdrowych, nie mniej jednak są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi i w związku z tym, konieczna jest edukacja społeczeństwa, dzieci i młodzieży, która będzie tę różnorodność respektować, a proces integracji i wzajemnej akceptacji urzeczywistniać się powinien przede wszystkim na poziomie lokalnym, gdzie większość problemów jest codziennością obywateli.	Bardzo długie, ogólne zdanie nic nie wnoszące do dokumentu. Należy je usunąć.	Bardzo długie, ogólne zdanie nic nie wnoszące do dokumentu. Należy je usunąć.	Propozycja odrzucona. Jest uzasadnieniem do działań o charakterze integracyjnym i akceptacji społecznej.
10.	Str. 10 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Należy określić, co autor miał na myśli pod pojęciem „zaburzenia psychiczne”, czy pod tym pojęciem zawiera się całościowe zaburzenie rozwojowe, np. spektrum autyzmu, czy też choroby psychiczne. Należy odnieść do kontekstu całego akapitu.	Niewłaściwa terminologia, która jest już nieaktualna	Propozycja odrzucona. Terminologia jest zgodna z zapisami art.18 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
11.	Str. 11 – tabela specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym	Należy określić, co autor miał na myśli pod pojęciem „zaburzenia psychiczne”, czy pod tym pojęciem zawiera się	Niewłaściwa terminologia, która jest już nieaktualna.	Propozycja odrzucona. Terminologia jest zgodna z zapisami art.18 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o

		całościowe zaburzenie rozwojowe, np. spektrum autyzmu, czy też choroby psychiczne.		<p>pomocy społecznej</p> <p>Tabela przedstawia liczbę osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi, potwierdzonymi przez lekarza specjalistę, w tym wyodrębnia osoby samotne i samotnie gospodarujące.</p>
12.	<p>Str.12</p> <p>Celem środowiskowych domów jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym, 	<p>Str.12</p> <p>Celem środowiskowych domów jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną, 	Niewłaściwa terminologia, która jest już nieaktualna	<p>Propozycja odrzucona.</p> <p>Terminologia jest zgodna z rozporządzeniem MPiPS z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy w § 2 pkt 5 przez uczestników domu rozumie się przyjęte osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym: przewlekłe psychicznie chore, osoby upośledzone umysłowo (.....), osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. W zależności od kategorii osób uczestniczących w § 3 wyróżnia następujące typy : dla osób przewlekłe psychicznie chorych, dla osób upośledzonych</p>

				umysłowo, dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.
13.	<p>Str. 12</p> <p>Na terenie miasta funkcjonują 2 środowiskowe domy samopomocy przeznaczone <i>dla osób psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie</i>, z których jeden prowadzony jest przez MOPR w Suwałkach, zaś drugi przez Stowarzyszenie „Aktywni Tak Samo” w Suwałkach.</p> <p>Stowarzyszenie na swojej bazie lokalowej utworzyło trzy mieszkania treningowe (5 miejsc) przygotowujące osoby niepełnosprawne pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępujące pobyt w placówce instytucjonalnej. Z treningu umiejętności usamodzielnienia skorzystały 22 osoby.</p>	<p>Warto byłoby napisać o efektach treningu umiejętności usamodzielniania, np. ile osób po tym treningu usamodzielniało się i wyprowadziło z domu, lub też podjęło pracę zawodową itp.</p>	<p>W dokumencie efekty odgrywają bardzo ważną rolę, ponieważ potwierdzają słusność podejmowanych działań.</p>	<p>Propozycja odrzucona. Zbyt krótki okres funkcjonowania na ocenę efektów. Propozycja zmiany zapisu „dla osób psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie” na zapis „osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym”.</p>
14.	<p>Str. 13</p> <p>Obecnie nie odnotowano osób oczekujących do środowiskowych domów samopomocy, w związku z czym potrzeby w tym zakresie są zaspokojone.</p>	<p>Na podstawie jakich danych zostało sformułowane takie twierdzenie, czy istnieje jakieś narzędzie monitorujące tą potrzebę? Jeżeli tak to należałoby to opisać bardziej szczegółowo. Podobnie należy odnieść się do</p>	<p>Nie jest zasadne określanie i przedstawianie tez, które nie mają pokrycia w faktach. Jeżeli jest inaczej należy powołać się na konkretne dane i informacje.</p>	<p>Propozycja odrzucona. Twierdzenie znajduje oparcie w faktach oraz zdaniu poprzedzającym, z którego wynika, iż śds prowadzone są przez jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie. Kwalifikacja do</p>

		efektów i je opisać w kolejnych akapitach dotyczących np. seniorów.		każdego z nich odbywa się na wniosek osób zainteresowanych wyłącznie za pośrednictwem MOPR. Tak więc twierdzenie w pełni odzwierciedla stan faktyczny. Pomimo, iż środowiskowy dom samopomocy prowadzony przez ngo otrzymał zezwolenie na 30 miejsc to do chwili obecnej ich nie wykorzystuje.
15.	Str. 15 <i>Udział osób niepełnosprawnych w integracji ze społeczeństwem poprzez dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki cieszy się ogromnym zainteresowaniem, o czym świadczy ich wysoka liczebność.</i>	Należy podać liczbę osób niepełnosprawnych biorących udział w wydarzeniach i przedsięwzięciach integrujących osoby niepełnosprawne, dofinansowanych ze środków budżetu miasta ale również tych, które były realizowane bez udziału tych środków. W punkcie 2.6 Rehabilitacja społeczna (str. 14), należy rozszerzyć o informacje o szkołach i organizacjach pozarządowych (wymienić), które rehabilitują społecznie osoby niepełnosprawne również dzieci i młodzież.	Nie jest zasadne określanie i przedstawianie tez, które nie mają pokrycia w faktach. Jeżeli jest inaczej należy powołać się na konkretne dane i informacje.	Propozycja odrzucona. Prezentowana tabela obejmuje dane MOPR finansowane ze środków PFRON, w celu odzwierciedlenia potrzeb, rozmiaru zjawiska i tendencji w poszczególnych obszarach. Szczegółowe informacje o zadaniach realizowanych przez poszczególne podmioty i źródłach ich finansowania, a także liczbie uczestników prezentowane są w sprawozdaniu z realizacji Programu Integracji Społecznej i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych Miasta Suwałki do 2016 r. pod linkiem http://mops.suwalki.pl/strona/cat.php?id=17

16.	Punkt 3.2 Cele i kierunki działania – cele szczegółowe, str. 21	<p>Zmiana całej tabeli dotyczącej celów szczegółowych. Wprowadzono nowy kierunek działania 1 - <i>Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie kompleksowych usług informacyjnych, edukacyjnych i wspierających</i>. Kierunek ten kompleksowo zabezpieczy potrzeby osób niepełnosprawnych. Zmieniono działania i harmonogram realizacji we wszystkich kierunkach. Poniżej zamieszczono zmienioną tabelę z celami szczegółowymi.</p>	<p>W Suwałkach brak jest miejsca, w którym osoby niepełnosprawne w jednym miejscu uzyskałyby kompleksową pomoc i usługi w postaci asystenta osoby niepełnosprawnej, działań edukacyjnych, informacyjnych, konsultacyjnych, doradczych i wielu innych. W Polsce od wielu lat działają tego typu miejsca, charakteryzują się one wyjątkową użytecznością społeczną i stanowią niezmiernie ważny element poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, zabezpieczając ich potrzeby. Dlatego też należy jak najszybciej podjąć działania w celu uruchomienia Centrum osób niepełnosprawnych w Suwałkach.</p>	<p>Propozycja odrzucona. Propozycja związana z usługami informacyjnymi zawarta została w Celu 1 Kierunek 3. Zapewnienie dostępu do informacji na równi z innymi członkami społeczeństwa, w którym ujęte są działania informacyjne. Natomiast kierunek „nowy” występuje w celu szczegółowym 2. Kierunek 1. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, chorych w podeszłym wieku na str. 22. Zmiana całej tabeli jest nie do przyjęcia, gdyż polega na bezzasadnym, chaotycznym niezrozumiałym wymieszaniu działań np. rehabilitacji zawodowej ze społeczną. Propozycja do przyjęcia. W propozycji pojawiło się jedno nowe działanie „Wdrożenie programu asystenta osoby niepełnosprawnej”. Proponujemy ujęcie działania w celu szczegółowym 2. Kierunek 3. pn.”wdrażanie usług asystenta osoby</p>
-----	---	---	--	--

				niepełnosprawnej” harmonogram realizacji 2018-2021
17.	3.4. Matryca wskaźników	Chcąc zachować spójność należy dostosować wskaźniki, zgodnie z ww. zmianami	Zmiana wynikająca ze zmian wcześniejszych – należy ujednolicić wszystkie informacje.	Analogicznie do wprowadzonego działania uzupełnia się matrycę wskaźników w Celu 2 kierunek 3 poprzez dodanie poz. „35. Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej/ liczba osób objętych pomocą”. Kolejna numeracja działań ulegnie zmianie.

Cel szczegółowy 1. Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i starszych		
Kierunki	Działania	Harmonogram realizacji
Kierunek 1. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie kompleksowych usług informacyjno- edukacyjnych skierowanych do społeczności oraz do osób niepełnosprawnych	Usuwanie barier psychospołecznych poprzez edukację społeczności lokalnej a zwłaszcza dzieci i młodzieży w zakresie akceptacji, szacunku i empatii wobec osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku poprzez zajęcia edukacyjne w szkołach, akcje społeczne/imprezy integracyjne/międzypokoleniowe	2017 - 2021
	Wdrożenie Programu asystenta osoby niepełnosprawnej	2017 - 2021
	Wspieranie działalności klubów samopomocowych	2017 -2021
	Promowanie wolontariatu, zwłaszcza w zakresie usług tłumacza, asystenta, przewodnika ułatwiających udział osobom niepełnosprawnym w życiu społecznym	2017 -2021
	Promocja działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ich twórczości artystycznej i osiągnięć	proces ciągły
	Praca socjalna na rzecz osób niepełnosprawnych jako forma doradcza i wspomagająca	2017 - 2021
	Prowadzenie różnorodnych form informacji w zakresie praw i uprawnień osób niepełnosprawnych	2017 -2021
	Organizowanie i umożliwianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego indywidualnego i grupowego	2017 - 2021
	Opracowywanie i realizacja programów osłonowych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	proces ciągły

	Organizowanie szkoleń dla opiekunów	2017 -2021
	Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych	2017 - 2021
	Promowanie zatrudnienia subsydiowanego wśród pracodawców - tworzenie i przystosowywanie stanowisk pracy osobom niepełnosprawnym na otwartym rynku pracy	2017 - 2021
	Realizacja poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej z zakresu aktywnego poszukiwania pracy	2017 - 2021
	Podjęmowanie inicjatyw w ramach partnerstw służących zwiększeniu mobilności zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	proces ciągły
	Diagnozowanie potrzeb w zakresie zawodów deficytowych i kształcenie osób niepełnosprawnych do potrzeb lokalnego rynku pracy	proces ciągły
	Organizowanie szkoleń i kursów związanych z uzupełnianiem wykształcenia, podniesienia lub zmianę kwalifikacji oraz mających na celu uzyskanie zawodu lub przystosowania zawodowego odpowiedniego do wymagań lokalnego rynku pracy	proces ciągły
	Prowadzenie kampanii informacyjnej, zwiększającej świadomość rodziców w zakresie wykrywania nieprawidłowości i rozwoju dzieci.	proces ciągły
	Poradnictwo dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej i ich rodzin.	proces ciągły
Kierunek 2. Usuwanie barier psychospołecznych w procesie integracji osób niepełnosprawnych, starszych i ich rodzin ze środowiskiem	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych promujących udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym - kulturalnym, edukacji, sporcie, rekreacji i turystyce,	2017 - 2021
	Kształtowanie umiejętności i rozwijanie kompetencji społecznych poprzez udział w treningach/warsztatach itp.	2017 - 2021
Kierunek 3. Tworzenie środowiska dostępnego dla osób niepełnosprawnych	Likwidacja barier w obiektach użyteczności publicznej (windy, podjazdy, pochylnie, punkty obsługi interesantów zwłaszcza dla osób na wózkach inwalidzkich)	2017 - 2021
	Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	2017 - 2021
	Likwidacja barier w komunikowaniu się poprzez odpowiednie znakowanie ciągów komunikacyjnych wewnątrz budynków, wyposażanie budynków użyteczności publicznej	2017 - 2021

	w instalacje dźwiękowe, świetlne, oraz tablice z informacją pisemną i piktograficzną	
	Szkolenie i zatrudnianie pracowników w instytucjach ze znajomością języka migowego	2017 - 2021
	Utrzymanie i rozwijanie środków transportu dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych z różnego rodzaju dysfunkcjami	2017 - 2021
Kierunek 4. Zapewnianie dostępu do informacji na równi z innymi członkami społeczeństwa	Wsparcie osób niepełnosprawnych w swobodnym dostępie do informacji i usług poprzez dostosowywanie stron internetowych do ich potrzeb	2017 -2021
	Udostępnianie informacji i komunikatorów na stronach internetowych oraz zamieszczanie tam do pobrania różnego rodzaju wniosków, podań	2017 -2021
Cel szczegółowy 2. Wspieranie działań służących rehabilitacji, opiece, promocji zdrowia i kształtujących zdrowy styl życia		
Kierunek 1. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, chorych, w podeszłym wieku i ich rodzin	Orzecznictwo o niepełnosprawności jako element poprawy społecznego i zawodowego funkcjonowania	2017 -2021
	Organizowanie instrumentów polityki na rzecz rodziny z dzieckiem o ciężkich i nieodwracalnych upośledzeniach albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu	2017 -2021
	Obejmowanie rodzin i osób pomocą finansową o charakterze stałym, okresowym i jednorazowym	2017 - 2021
	Organizowanie pomocy rzeczowej (opał, gorący posiłek, dowóz do miejsca zamieszkania)	2017- 2021
Kierunek 2. Poprawa dostępu do usług o charakterze rehabilitacyjnym, zdrowotnym i profilaktycznym	Dofinansowywanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych	2017 -2021
	Dofinansowywanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	2017 -2021
	Realizacja i wspieranie programów profilaktycznych polegających na wykonywaniu szczepień i badań profilaktycznych w kierunku zapobiegania i wykrycia chorób	2017 -2021
	Kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez intensyfikację działań edukacyjnych w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób	2017 -2021
	Podejmowanie inicjatyw tworzenia i rozwoju usług geriatrycznych	2017 -2021
Kierunek 3. Rozwój alternatywnych form środowiskowej i stacjonarnej opieki nad osobami	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	2017 -2021
	Pomoc finansowa dla osób sprawujących opiekę nad zależnymi członkami rodziny (świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek	2017 -2021

niepełnosprawnymi i starszymi	dla opiekuna)	
	Wspieranie funkcjonowania i rozwój ośrodków wsparcia zapewniających opiekę dzienną, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2017 -2021
	Zapewnianie całodobowej opieki w domach pomocy społecznej	2017 -2021
	Zapewnianie opieki długoterminowej i krótkoterminowej poprzez wspieranie istniejących i rozwój zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych i opiekuńczo – leczniczych	2017 -2021
Cel szczegółowy 3. Stwarzanie warunków do zatrudniania i przeciwdziałania skutkom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych		
Kierunek 1. Promocja i aktywizacja lokalnego rynku pracy oraz kształtowanie postaw prozatrudnieniowych wśród pracodawców i osób niepełnosprawnych	Wspieranie zatrudnienia przejściowego - rozwoju spółdzielni socjalnych i zakładów pracy chronionej	2017 - 2021
Kierunek 2. Zwiększanie potencjału zawodowego i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną	Realizacja Programów na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych (m.in. Program Aktywizacji i Integracji, „Aktywny Samorząd”, i inne w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy	proces ciągły
	Rozwój i wspieranie funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej o charakterze integracyjnym (KIS, CIS, WTZ,ZAZ)	2017 - 2021
Kierunek 3. Dostosowanie kształcenia i edukacji osób niepełnosprawnych do potrzeb rynku pracy	Badanie predyspozycji zawodowych osób niepełnosprawnych	proces ciągły
Cel szczegółowy 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz integracji ze środowiskiem		
Kierunek 1. Rozpoznanie i zapewnienie	Diagnozowanie potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.	proces ciągły

właściwych form kompleksowej pomocy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	Kompensowanie zdiagnozowanych deficytów rozwojowych m.in. zdrowotnych, edukacyjnych i wychowawczych dzieci i ich rodzin.	proces ciągły
	Dostosowywanie programów nauczania oraz metod do możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	proces ciągły
Kierunek 2. Rozwijanie systemu wsparcia na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodzin	Prowadzenie i tworzenie (zgodnie z zapotrzebowaniem) oddziałów integracyjnych i specjalnych w jednostkach oświatowych publicznych i niepublicznych.	proces ciągły
	Rozwój ośrodków prowadzących wczesne wspomaganie.	proces ciągły
	Stwarzanie warunków do korzystania z prawa do powszechnej edukacji.	proces ciągły

Sporządziła:

Agnieszka Szyszko, Pełnomocnik Prezydenta ds. Współpracy
z Organizacjami Pozarządowymi

Suwałki, 16 maja 2017 r.

PREZYDENT
Czesław Renkiewicz